

Les 6: Deelnemen is belangrijker ...

Je zoekt de betekenis van uitdrukkingen op.

Je voert een gesprek met een klasgenoot over een tekening en gebruikt daarbij op gepaste wijze de zegswijzen.

1 Lees het artikel en beantwoord de vragen.

Leif Hoste stopt met koersen

De drievoudige Belgische kampioen tijdrijden sukkelde met een weerbarstige rug. "Ik kan daardoor geen kracht meer zetten en haal niet meer het niveau dat ik wil halen", zegt Hoste.

Welke titel past het best boven dit artikel? Duid aan.

Leif Hoste hangt fiets aan de haak.

Leif Hoste stopt ermee.

Leif Hoste werpt handdoek in de ring.

Leif Hoste geeft zich gewonnen.

Leif Hoste heeft er een zware dobber aan.

Het is voor Leif Hoste een zware opdracht, beproeving.

Die titels zijn letterlijk / figuurlijk taalgebruik. (Doorstreep het foute antwoord.)
Noteer de betekenis van de uitdrukkingen eronder. Raadpleeg eventueel een woordenboek.

Wat betekent 'letterlijk'? En 'figuurlijk'?

Als ik iets 'letterlijk' schrijf, bedoel ik precies wat er staat.

Bv. *Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd doet erg veel pijn.*

Als ik iets 'figuurlijk' schrijf, bedoel ik eigenlijk iets anders.

Bv. *Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd ontploft.*

Geen paniek! Mijn hoofd ontploft niet echt.

Ik overdrijf gewoon een beetje. Ik gebruik de taal **figuurlijk**.

Soms staat iets niet **letterlijk** in een tekst (of zelfs helemaal niet).

Door na te denken en jezelf vragen te stellen, kun je die informatie toch aanvullen.

Schrijvers doen dat met opzet.

Ze willen dat je nadenkt!

- 2 Kleur het bolletje groen als je de betekenis van de uitdrukking kent. Kleur het rood als je de betekenis moet opzoeken. Noteer de betekenis onder de uitdrukking. Noteer ook het trefwoord waarbij je de juiste verklaring vond.

		trefwoord	afbeelding
☐	Het vijfde wiel aan de wagen zijn <i>zich overbodig voelen</i>	<i>wiel/wagen</i>	
☐	De bal misslaan <i>fout gehandeld hebben</i>	<i>bal</i>	
☐	Tegen iets opboksen <i>met moeite ingaan tegen iets</i>	<i>opboksen</i>	
☐	In het geld zwemmen <i>rijk zijn</i>	<i>geld</i>	
☐	De boog kan niet altijd gespannen staan. <i>je moet je af en toe ontspannen</i>	<i>boog</i>	4
☐	Met de benenwagen gaan <i>te voet gaan</i>	<i>benenwagen</i>	3
☐	Op de vuist gaan <i>vechten</i>	<i>vuist</i>	
☐	De stier bij de horens vatten <i>een taak aanwatten</i>	<i>stier</i>	6
☐	In zijn kaarten laten kijken <i>iets niet kunnen verbergen</i>	<i>kaart</i>	5
☐	Een oogje in het zeil houden <i>in de gaten houden</i>	<i>zeil/oogje</i>	
☐	De wind in de zeilen hebben <i>geluk en voorspoed hebben</i>	<i>wind/zeil</i>	1
☐	Doel treffen <i>resultaat behalen</i>	<i>doel</i>	
☐	De laatsten zullen de eersten zijn. <i>wie eerst lijkt te verliezen, kan toch nog winnen</i>	<i>laatst</i>	
☐	Een punt achter zijn carrière zetten <i>zijn carrière stoppen</i>	<i>punt</i>	

3 a Bekijk de tekeningen in het taalboek op blz. 79. Markeer bij oefening 2 de uitdrukkingen die zijn afgebeeld. Noteer het juiste nummer in de tabel.

b Er staat één uitdrukking in je taalboek afgebeeld die niet in oefening 2 voorkomt. Welke uitdrukking is dat? Noteer ook de verklaring.

Waar het hart van vol is, loopt de mond van over.

Je kunt niet zwijgen over wat je interesseert.

4 Ken je nog andere uitdrukkingen die gaan over sport en spel? Noteer ook hun betekenis.

▲ *bv. hij heeft heel wat pijlen op zijn boog*

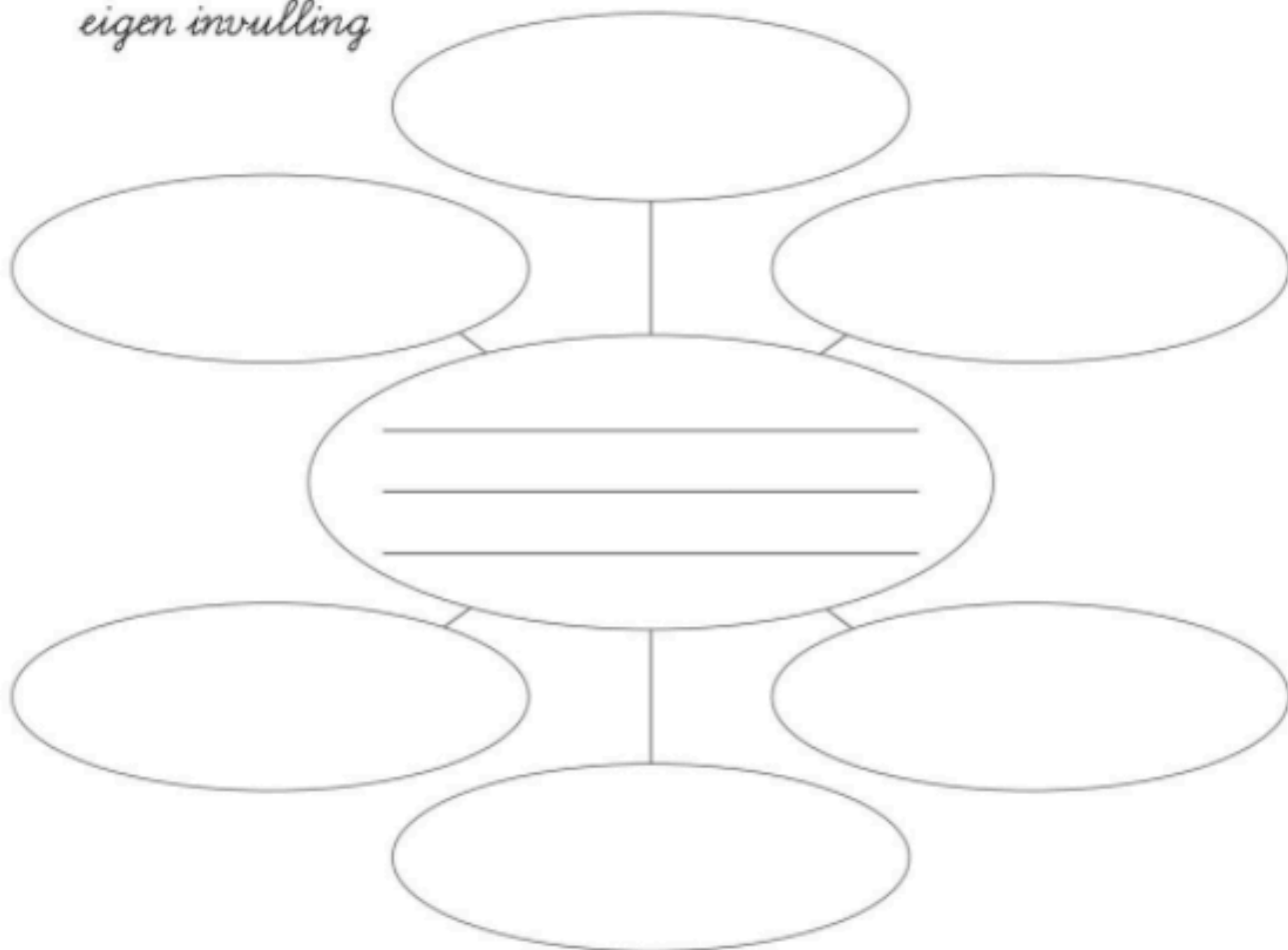
→ *hij heeft heel wat mogelijkheden*

5 Kies een uitdrukking en vertel er een verhaal bij aan je klasgenoten.

Doe het zo:

- Noteer je uitdrukking in het midden van het woordveld.
- Noteer daarrond jouw ideeën.
- Kleur de ideeën waar je in het gesprek iets over wilt zeggen groen.

eigen invulling

6 Controleer of je het doel bereikt hebt. Vink het vakje aan als je rekening hield met het onderdeel.

eigen invulling

- Ik gebruikte mijn woordveld om ideeën te verzamelen.
- Ik vertelde lang genoeg.
- Ik gebruikte een uitdrukking die paste bij mijn verhaal.

7 Beoordeel de spreekoefening van iemand uit jouw groepje.

eigen invulling

Ik beoordeel de spreekoefening van _____ (naam).

- Het verhaal duurde lang genoeg.
- De spreker articuleerde goed.
- De spreker sprak met een gepast volume.
- De spreker sprak keurig Nederlands.
- De gebruikte uitdrukking paste bij het verhaal.

Noteer de uitdrukking: _____

8 Bedenk nu zelf een grappige uitdrukking op basis van een bestaande uitdrukking.

eigen invulling

★ Wat is een zegswijze?

Een zegswijze is een soort uitdrukking: een vaste uitspraak met een vaste betekenis. Zegswijzen of uitdrukkingen vormen eigenlijk een soort taal op zich. Ze zijn niet altijd makkelijk te begrijpen of te 'vertalen'.

Maar door veel te oefenen, leer je ze steeds beter begrijpen en vlotter gebruiken.

Zin in een voorbeeld? Goed: eentje dan!

★ *Anders loopt het de spuigaten uit ... ;-)*